करवाण्यद्य कं कामं वरार्होऽसि मतो मम । कर्त्ता ह्यस्मि प्रियं शम्भो तव यद्धृदि वर्त्तते ।

इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वणि प्रजापतिसंवादे सप्तपञ्चाशदधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २५७ ॥

॥ स्थाणुरुवाच ॥ प्रजासर्गनिमित्तं मे कार्य्यवत्तामिमां प्रभो । विद्धि सृष्टस्त्वया हीमा मा कुप्यासां पितामह । ९१५

तव तेजोऽग्निना देव प्रजा दह्यन्ति सर्व्वशः । ता दृष्ट्वा मम कारुण्यं मा कुप्यासां जगत्प्रभो ।

॥ प्रजापतिरुवाच ॥ न कुप्ये न च मे कामो न भवेयुः प्रजा इति । लाघवार्थं धरण्यास्तु ततः संहार इष्यते ।

इयं हि मां सदा देवी भारार्त्ता समचोदयत् । संहारार्थं महादेव भारेणाप्सु निमज्जती ।

यदाऽहं नाधिगच्छामि बुद्ध्या बहु विचारयन् । संहारमासां वृद्धानां ततो मां क्रोध आविशत् ।

॥ स्थाणुरुवाच ॥ संहारार्थं प्रसीदस्व मा क्रुधो विबुधेश्वर । मा प्रजाः स्थावरञ्चैव जङ्गमञ्च व्यनीनशन् । ९२०

पल्वलानि च सर्व्वाणि सर्व्वञ्चैव तृणोलपं । स्थावरं जङ्गमञ्चैव भूतग्रामं चतुर्विधं ।

तदेतद्भस्मसाद्भूतं जगत् सर्व्वमुपप्लुतं । प्रसीद भगवन् साधो वर एष वृतो मया ।

नष्टा न पुनरेष्यन्ति प्रजा ह्येताः कथञ्चन । तस्मान्निवर्त्ततामेतत्तेन स्वेनैव तेजसा ।

उपायमन्यं सम्पश्य भूतानां हितकाम्यया । यथाऽमी जन्तवः सर्व्वे न दह्येरन् पितामह ।

अभावं हि न गच्छेयुरुच्छिन्नप्रजनाः प्रजाः । अधिदैवे नियुक्तोऽस्मि त्वया लोकेश्वरेश्वर । ९२५

तद्भवं हि जगन्नाथ एतत् स्थावरजङ्गमं । प्रसाद्य त्वां महादेव याचाम्यावृत्तिजाः प्रजाः ।

॥ नारद उवाच ॥ श्रुत्वा तु वचनं देवः स्थाणोर्नियतवाङ्मनाः । तेजस्तत् संनिजग्राह पुनरेवान्तरात्मनि ।

ततोऽग्निमुपसंगृह्य भगवान् लोकपूजितः । प्रवृत्तिञ्च निवृत्तिञ्च कल्पयामास वै प्रभुः ।

उपसंहरतस्तस्य तमग्निं रोषजं तदा । प्रादुर्ब्बभूव विश्वेभ्यः खेभ्यो नारी महात्मनः ।

कृष्णरक्ताम्बरधरा कृष्णनेत्रतलान्तरा । दिव्यकुण्डलसंपन्ना दिव्याभरणभूषिता । ९३०

सा विनिःसृत्य वै खेभ्यो दक्षिणामाश्रिता दिशं । ददृशाते च तां कन्यां देवौ विश्वेश्वरावुभौ ।

तामाहूय तदा देवो लोकानामादिरीश्वरः । मृत्यो इति महीपाल जहि चेमाः प्रजा इति ।

त्वं हि संहारबुद्ध्या मे चिन्तिता रुषितेन च । तस्मात् संहर सर्व्वास्त्वं प्रजाः सजडपण्डिताः ।

अविशेषेण चैव त्वं प्रजाः संहर कामिनि । मम त्वं हि नियोगेन श्रेयः परमवाप्स्यसि ।

एवमुक्ता तु सा देवी मृत्युः कमलमालिनी । प्रदध्यौ दुःखिता बाला साश्रुपातमतीव च । ९३५

पाणिभ्याञ्चैव जग्राह तान्यश्रूणि जनेश्वर । मानवानां हितार्थाय ययाचे पुनरेव ह ।

इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वणि मृत्युप्रजापतिसंवादे अष्टपञ्चाशदधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २५८ ॥

॥ नारद उवाच ॥ विनीय दुःखमबला सात्मनैवायतेक्षणा । उवाच प्राञ्जलिर्भूत्वा तमेवावर्ज्जिता तदा ।

त्वया सृष्टा कथं नारी मादृशी वदताम्बर । रौद्रकर्म्माऽभिजायेत सर्व्वप्राणिभयङ्करी ।

बिभेम्यहमधर्म्मस्य धर्म्यमादिश कर्म्म मे । त्वं मां भीतामवेक्षस्व शिवेनेक्षस्व चक्षुषा ।

बालान् वृद्धान् वयस्थांश्च न हरेयमनागसः । प्राणिनः प्राणिनामीश नमस्तेऽस्तु प्रसीद मे । ९४०

प्रियान् पुत्रान् वयस्थांश्च भ्रातॄन् मातॄः पितॄनपि । अपध्यास्यन्ति यद्येवं मृतास्तेषां बिभेम्यहं ।